

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

PANEGYRICIS ROMANORUM,

CUJUS

PARTEM POSTERIOREM,

CONSENT. AMPLISS. FACULT. PHILOS. ABOËNS.

PRÆSIDE

JOH. FREDR. WALLENIO,

*Eloqu. Professore P. & O. Ordinum Imperialium de S. Anna
secundæ & de S. Wolodimiro quartæ classis Equite, Societt.*

Oeconn. Imp. Fenn. atque Reg. Wermel. nec non Societ.

Patriot. Holm. Membro, & Societ. Latin. Genens.

Socio Honorario,

PRO GRADU PHILOSOPHICO

PUBLICÆ SUBJICIT CENSURÆ

CAROLUS GUSTAVUS MANNERHEIM,

Liber Baro, Aboënsis,

in Auditorio Philosophico die XXVI Maji MDCCXIX.

horis ante meridiem confvetis.

ABOËS,

Typis FRENCKELLIORUM.

Азимова А.С. ОГЛАВЛЕНИЕ

СОДЕРЖАНИЕ

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕЧАТЬ ИЗДАТЕЛЯ

СОДЕРЖАНИЕ ПРИЛОЖЕНИЯ

СОДЕРЖАНИЕ

СОДЕРЖАНИЕ СОСТАВЛЕНИЯ

*Qui apud Imperatorem dicit ex
tempore, quantum sit, non sentit,
imperium.*

EUMENIUS.

Panegyricas inter Orationes nullum fuisse Romæ genus frequentius Funebri, in superiobus est dictum, harumque a veteribus Historicis non plane perpaucæ commemorantur; silentur tamen multo etiam plures. In LIVIO hoc minus mirum, offenso, ut supra pariter retulimus, multis laudationum istarum haud satis fidis narrationibus, & vel propterea forsan, in Summis quoque Viris, ut in P. VALERIO POPPLICOLA, in Q. FABIO MAXIMO *Cunctatore*, in P. LICINIO CRASSO Pontifice Maximo, aliisque, quos tamen solita caruisse funerum laude haud est verisimile, honorem illum, cum nemine fere deinde non communem, reticente; sed reticent itidem plerumque fere & ceteri Historiarum liberæ Romæ scriptores, præfertim quoties ex Laudatoris persona ad defuncti gloriam pa- rum aut nihil accederet momenti. Reticent uidem magis etiam in feminis, castis illis tunc temporis & verecundis, domum servantibus, facientibus ianam, liberosque & familiam curantibus, atque a pompa & strepitu, ut vivis, ita mortuis, alienis, domesticæque ergo vitæ commendatione, ut decet, contentis, & quamvis saeculo urbis jam quinto honore beatis, quo ante jam viri, eodem, his tamen parcius in Historiæ orbe victuris. E neutro vero sexu silentur, partim etiam a

D

no-

nobis jam dictæ, POPLICOLÆ in collegam L. JUNIUM BRUTUM (a); in Q. FABIUM fratrem, collegamque consulatus Cn. MANLIUM, M. FABII (b); in APPIUM CLAUDIUM consularem adolescentis filii (c); alias Q. FABII, consulis, in collegam P. DECIUM MUREM (d); in patrem L. CÆCILIUM METELLUM, pontificem, bis consulem, dictatorem, magistrum equitum, quindecimvirum agris dandis, qui primus elephantos primo Punico bello duixerat in triumpho, Q. METELLI (e); in filium Q. FABIUM consularem, Q. FABII MAXIMI Cunctatoris (f); in M. CLAUDIUM MARCELLUM, quinques consulem, cognominis filii (g); in patruum AFRICANUM MINOREM Q. FABII MAXIMI ALLOBROGICI (h), atque in eundem, avunculum, Q. ÆLIU TUBERONIS, sed a C. LÆLIO scripta, SCIPIONI illi amicissimo (i); in

-
- a) LIV. L. II. c. 7. DIONYS, *Halic.* Ἀξχαιολογ. Πωμ, L. V. c. 16. PLUTARCH. in Poplicola c. 14.
 - b) LIV. L. II. c. 47.
 - c) LIV. L. II. c. 61. DIONYS, *Halic.* L. IX. c. 66.
 - d) LIV. L. X. c. 29 sq.
 - e) PLIN. Hist. Nat. L. VII. c. 43 sq. f. 45. cfr. CICER. Brut. c. 14 f. 57.
 - f) CICER. Cat. maj. c. 4 f. 12. PLUTARCH. in Fabio c. 43.
 - g) LIV. L. XXVII. c. 27.
 - h) CICER. pro Murena c. 36 f. 75.
 - i) CICER. de Orat. L. II. c. 84 f. 34!. Probant hæc duo proxime laudata loca veriorem eam esse famam, fuisse AFRICANUM Romæ & mortuum & elatum, quam eam, qua perhibebatur permanisse cum Literni, ibique diem obiisse, nec ergo fuisse pro rostris laudatum; cfr. LIV. L. XXXVIII. c. 53 — 56. XXXIX, c. 52. CICER. Læl. c. 3 f. 12. & PLUTARCH. in Africano c. 51. Nisi vero forte tum jam invaluisse is mos putandus est, ut mortui duabus orationibus laudarentur (alias esse DIONIS CASSII sententiam, jam supra p. 15 sq. indicavimus), credendum erit pronuntiatam fuisse quidem alteram, at alteram tantum scriptam.

in POPILIAM matrem Q. LUTATII CATULI (k); in L. CORNELIUM SULLAM Triumvirum forte L. MARCI PHILIPPI (l); SERRANI DOMESTICI, CICERONIS ipsius scripto, in filium (m); in JULIAM, CN. POMPEJI MAGNI uxorem, & C. JULII CÆSARIS filiam, incerti oratoris (n); neque in PORCIAM CATONIS Uticensis sororem, ejusdem CICERONIS, nec minus M. VARRONIS & L. LOLLI (o): quarum tamen haud omnes vere habitæ, ex antiquiore scilicet lege, videntur. Tacemus reliquas, aut ipsis nobis non justo studio notatas (p), aut parum certas (q),

D 2

aut

k) CICER, de Orat. L. II. c. II f. 44.

l) Τέσ μὲν ἐπιταφίοις λόγοις ἐπεν δικαίωσος ἐπεῖν τῶν τότε,
ἐπεὶ Φαῦσος, δι παιδὸς τῆς Σύλλα, νεώτατος οὐ εἴη, APPIAN.
Πρωταρχῶν Ἐμφυλίων L. I. c. 106. Nomen Laudatoris, quod non
adjectum, PHILIPPI fuisse suspicatur in Supplementis Livianis ad L.
XC FREINSHEMIUS, nec temere, cum CRASSO & ANTONIO Orato-
ribus morte jam tum sublatis, proximum accessisse PHILIPPUM illum
judicaverit CICERO Brut. c. 47 f. 173.

m) CICER, ad Q. fr. L. III. ep. 8.

n) DIO CASS, L. XXXIX. extr.

o) CICERO ad Attic. L. XIII. epp. 37, 48.

p) Servata sunt nonnullæ, aut verius earumdem memoria, & in lapi-
dibus, ut apud GRUTERUM p. CCCCLXXVI n. I.

q) Sic MORESTELLUS Pompæ Feralis L. III. c. 5, nec ullo tamen ad-
ducto testimonio, CATONEM refert Censorium in MARCI filii, aut
prætoræ capesendæ designati, aut eidem jam admoti, funere Lau-
datoris egisse partes; neque vero id e narrationibus aut CICERONIS
(ad Div. L. IV. ep. 6. Cat. maj. c. 6 f. 15. c. 23 f. 85. Læl.
c. 2 f. 9), aut LIVII (Epit. L. XLVIII), aut PLUTARCHI (in Ca-
tene majore c. 48) efficitur.

aut alio pertinentes (r); in universum vero a CICERONE ipso, aut saltem ab ANTONIO Oratore, parum censemebant ad orationis laudem accommodatae (s), quod tamen ex arcta nimis & in se coacta propinquorum sensuum conclusione, quam ex materiae, haud raro praeclaræ & spatiose (t) indole, rectius de-

r) Legitur quidem apud PLUTARCHUM in Paullo c. 61 sq. & LIVIUM L. XLV c. 41 (cfr. VALER. MAX. L. V. c. 10 n. 2) a mœsto filiorum adhuc puerorum, sed paucos intra dies extinctorum, patre L. ÆMILIO PAULLO Macedonito ad populum habita oratio; nec erat tamen illa vere funebris, aut esse illo tempore poterat, cum id ætatis mortuos laudandi mos, ut supra p. 17 dictum est, tum nondum obtinuisse.

s) CICER. de Orat. L. II. c. 84 l. 34f. Consentit apud DIONEM CASIUM, mox commemorandum, M. ANTONIUS Triumvir, his verbis: "Εἰ μὲν (οἱ Καῖσαρ) ἴδιωτεύω ἐπεθῆται, καὶ γάρ ἐν ἴδιωτείᾳ ὁν ἐτύγχανον, ὅτ' αὖ πολλῶν, ὁ Κυρίται, λόγων ἐδεήθη, ὅτ' αὖ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτῷ πεπειραμένοις ἐπεξῆλθον, αἷς ὀλίγα αὖ περὶ τε τῷ γένει, καὶ περὶ τῆς παιδείας, τῶν τε τρόπων αὐτῷ ἐπών καὶ τῇ καὶ τῶν ἐς τὸ πονὸν αὐτῷ πεπολιτευμένων μηδεῖς, ἡρκέσθη, ἵνα μὴ καὶ διὰ ὄχλου τοῖς ἐδὲ οἱ προσήκοσι γένωμαι. — — — Χαλεπὸν ἐσι τῆς διανοίας ὑμῶν τυχεῖν, ἄλλως τε γάρ & φάδιον τῶν τηλικτῶν ἐφικέσθαι. — — — Πᾶς γάρ λογος ἐν τῷ τοιῷδε λεγόμενος κανὸν τὸ βεσσάχυ τῷ ψεύδει προσλάβη (cfr. supra p. II, ex CICERONE de Legg. L. II. c. 25 l. 63), ὅχι ὅσον ὥκ' ἐπανον αὐτῷ φέρει, αἷλα καὶ ἐλεγχον αὐτῷ ἔχει qui locus ad cognoscendam privataram in primis Laudationum rationem valde videtur accommodatus. In solemnioribus certe tres erant omnino Laudationis funebris partes: εἴ παιον, Θεόνος & παρασεμνύτια, DIONYS. Halic. Τέχνη c. 8 l. 9.

t) Sic in METELLI patris funere & pronuntiavit & scriptum reliquit filius, decem maximas res optimasque, in quibus quærendis sapientes etiam cætatem exigenterent, consummasse eum; PLINIUS, loco proxime laudato.

derivandum esse existimamus. Servandæ erant illæ omnino, & servabantur quoque studiose, si minus in publico ullo loco, omni procul dubio in familiis: relinquendæ ergo putatæ posteritati, non illi ex fama, non ex unius tantum horulæ auditione, sed ex & postea visis atque perfectis, judicaturæ,

At si vel parum contæ & uberes republica libera fuerant Laudationum istarum Funebrium plurimæ, creverunt certe eisdem, aut eloquentiæ aut adulatioñis studio, iis temporibus, quibus dominationi parere sensim, jam impotentium civium, jam nova verbi vi Imperatorum, jam hos utroque haud raro sensu tollentium militum, adsverterat Romanus ille populum, isticus ævi populus. Commemorari etiam ab hac inde ætate videoas præcipue illas, quæ dicarentur ipsis imperatricium familiarum membris, majorisque per hoc ipsum esent splendoris ornatusque capaces, nec semper ideo simpliciores, quod a propinquis ipsis plerumque haberentur. Laudarat jam C. JULIUS CÆSAR, in primo publicæ dignitatis gradu, quæstura, adhuc collocatus, amitam suam JULIAM (u), deinde & uxorem alteram, CORNELIAM (v); laudatus, post suprema fata, etiam ipse a M. ANTONIO Triumviro, oratione, & sibi quoque mentientis, & in se quidem (si talem, qualis apud DIONEM CASSIUM (x) græce legitur, prouintiatam fuisse eam, credendum est),

u) SVETON. in Cæsare c. 6, ubi &, raro sane exemplo, particula quædam, nec tamen ea nisi ultimos spectans proavos, legenda exhibetur. Cfr. Idem ibidem c. 55.

v) SVETON. l. c. PLUTARCH. in Cæsare c. 7.

x) L. XLIV. Aliter, nec tamen sine justa copia, sed cum effectu omnino majore, eandem orationem particulatim refert APPIANUS l. c. L. II. c. 144 — 146, cum contra SVETONIUS l. c. c. 84 perpuncta tantum verba dicat fuisse ab ANTONIO prolata. Cfr. QUINTILIAN. L. VI. c. 1 f. 31. PLUTARCH, in Bruto c. 29, in Antonio c. 19.

est), finem si exceperis, haud admodum pathetica, nec tamen artificii orba, & nudato, ex machina quasi, vulneribus pertuso trucidato corpore, id nacta efficacitatis, ut cui ne funebria quidem fieri primum sineretur (y), ad ejus jam mortem ulci-scendam plerique incitarentur, eripereturque Romæ universæ tantum non ultima redditæ spes libertatis. Laudarat AUGUSTUS, duodecim annos natus, aviam JULIAM (z); deinde fororis OCTAVIÆ filium M. CLAUDIUM MARCELLUM (a); tum generum M. VIPSANIUM AGRIPPAM (b); porro sororem jam dictam OCTAVIAM (c); tandemque privignorum minorem NERONEM CLAUDIUM DRUSUM, seniorem appellatum (d); laudatores ipse natus privignum alterum atque succesorem TIBERIUM (e), hujusque filium DRUSUM juniorem (f). Et fane TIBERIUS perparvulus admodum ad tale gerendum negotium semet accinxerat, cum novennis jam pro rostris pronuntiaret patris sui TIBERII CLAUDII NERONIS laudes (g); idemque egit officium &

y) LACTANTIUS de Falsa Religione c. 15.

z) SVETON. Aug. c. 8. QUINTILIAN, L. XII. c. 6 f. 1.

a) DIO CASS. L. LIII. ad a. 731.

b) Idem L. LIV. ad a. 742.

c) Idem ibid. ad a. 743. cfr. SVETON. in Aug. c. 61.

d) DIO CASS. L. LV. ad a. 745. SVETON. in Claud. c. I. Liv. Epit. L. CXL. TACIT. Annal. L. III. c. 5.

e) SVETON. in Aug. c. 100. Legitur illa oratio (si vere talis), græce, apud DIONEM CASS. L. LVI. ad a. 767.

f) SVETONIUS & DIO II. cc.

g) SVETON. in Tiberio c. 6.

& postea in DRUSORUM, fratribus (h) ac filiis (i), funeribus. A CALIGULA hæc partes auctæ primum in proaviam LIVIAM s. JULIAM AUGUSTAM (k), quam alioquin probris lacescere s'ueverat & stolatum Ulysem appellare (l), fuerunt deinde in TIBERIUM (m); funebri Laudatione ipse caruit, qua tamen tribus ante annis decorari a marito (n) viderat sororum dilectissimam DRUSILLAM, Pantheæ nomine consecratam. CLAUDIUM Imperatorem, a SENECA composita (o) multumque cultus præferente,

h) Dio CASS., L. LV. ad a. 745.

i) TACIT. Annal. L. IV. c. 12. Cfr. Dio CASS., L. LVII.

k) SVETON. in Calig. c. 10. TACIT. Annal. L. V. c. 1.

l) SVETON. in Calig. c. 23. ANTONIÆ aviæ defunctæ nullum habitum fuisse honorem, ibidem legitur.

m) Idem ibid. c. 15. Dio CASS. L. LVIII. ad a. 790. Ἐποίηστο μὲν καὶ λόγις ἐπ’ αὐτῷ (Τιβερίῳ), αὖλ’ ἔτιγε καὶ ἐκεῖνον ἔτιστος ἐπαινῶν, ὡς τὴν τε Αυγύστων καὶ τὴν Γερμανικὴν δῆμον ἀναμιμησκών καὶ ἔκυρτὸν αὐτῷ παρακατατιθέμενος: Idem L. LIX. init.

n) Hunc M. ÆMILIUM LEPIDUM appellat Dio L. LIX. ad a. 791, sed consentientes TACITUS Annal. L. VI. c. 15. atque SVETONIUS in Calig. c. 24. L. CASSIUM LONGINUM, quod utique verius est existimandum.

o) Usus præceptoris hujus sui, ut per vices ANNÆ CORNUTI AFRI, philosophi, in scribendo opera aliquoties fuisse NERONEM, narrat Dio, L. LXI ad a. 808 & L. LXII ad a. 818, consentientem sibi habens TACITUM, dicentem, adnotatum fuisse senioribus, primum ex iis qui rerum potiti essent, NERONEM alienæ facundiaæ eguisse (Annal. L. XII. c. 3). Addit etiam rationem: NERO puerilibus statim annis vividum animum in alia detorsit: cœlare, pingere, cantus aut regimen equorum exercere; & aliquando carminibus pangendis, inesse sibi elementa doctrinæ ostendebat. Cfr. QUINTILIAN. L. VIII, c. 5 s. 18.

ferente, sed hic ibi ironica fere, risumque audientibus extorquentे laude prosecutus est successor imperii NERO (p); laudavitque idem, postquam gravidam, calcis istu, interfecisset, conjugem alteram POPPÆAM SABINAM, sed propter formam aliaque fortunæ munera, non propter virtutes (q). Jam NERONEM, GALBAM, OTHONEM, VITELLIUM, laudare qui auderet, qui vellet, inventus est nemo; filetur etiam de VESPASIANO; TITUS in Senatu tantum, sed ibi amplissime, laudatus (r), haud aliud quidquam concedente ipsi fratre DOMITIANO, quam consecrationem, & vel eam vix alio confilio, quam ut Dei frater videretur (s). Neque adeo tamen in defuetudinem abiit funebris istarum Laudationum mos, quin memorentur & postea ANTONINI PII ab utroque successore augusto, M. nempe AURELIO ANTONINO Philosopho & L. VERO AURELIO COMmodo (t), P. HELVII PERTINACIS a L. SEPTIMIO SEVERO (u), habitæ, & aliæ forsan nonnullæ

p) Dio L. LXI, l. c.; TACIT. l. c. & ibid. c. 4, ubi *triflitiae imitamenta* laudationem istam appellat. Forte etiam in hac ipsa jam oratione morari CLAUDIUM inter homines desisſe, produc̄ta syllaba, jocatus est; SVETON. in Nerone c. 33. Cfr. Idem ibid. c. 9. Dicavit coelo CLAUDIUM NERO, sed ut irrideret; PLIN. Paneg. c. II. s. 4.

q) TACIT. Annal. I. XVI, c. 6.

r) SVETON. in Tit. c. II.

s) Idem in Domitiano c. 2. PLIN. Paneg. c. II. s. I.

t) JUL. CAPITOLIN. in M. Antonino Philosopho c. 7. Pejorem fuisse VERUM poëtam quam rhetorem, in hujus vita narrat Idem c. 2.

u) Dio Cassius L. LXXIV. ad. 2. 946. JUL. CAPITOLIN. in Pertinace c. 15. cfr. & AELIUS SPARTIANUS in Severo c. 7; qui locus, cum prioribus illis collatus, ad fidem prouum efficit, fuisse omnino Laudationes funebres habitas plures quam memoratas, easque censoriorum, imperatorum amplissimorumque funerum & sollemni principum pompa omniq[ue] pietate factorum nomine s[ecundu]m comprehensas.

læ (v); diciturque consuetudo illa nonnisi post arreptam a Romanis Imperatoribus christianam religionem desisſe, quod etiam eo est verisimilius, cum adhuc fuerit ipsius CONSTANTINI MAGNI pater CONSTANTIUS CHLORUS saltem consecratus, CONSTANTINUSQUE II. & JULIANUS Apostata, ab anonymo ille, hic a LIBANIO Sophista, græce laudati.

Quod si vero pauca tantum hoc ævo commemorantur publicæ istiusmodi pietatis exempla, at pauciora etiam narrantur privatæ, sed & hujus aliquando simul publice decretæ. Servata tamen est mentio Laudationis M. JUVENTIO Triumviri LEPIDI legato, Senatu decernente, ideo datæ, quod eundem LEPIDUM ab ineunda cum M. ANTONIO societate disvalis-
set (x), pariterque Laudationum in JUNIAM, uxorem C. CASSII & M. BRUTI sororem (y), pronuntiatæ, in P. VIRGINIUM RU-
FUM a Consule tum C. CORNELIO TACITO, eloquentissimo non minus Laudatore quam Historiarum Scriptore, habita (z), &
denique in filium puerum a M. REGULO causidico, non qui-
dém pro rostris, quod per defuncti ætatem fieri nequibat, sed
ingenti coram auditorio adhibito, recitatæ, ac transcriptis
mille exemplaribus per Italiam provinciasque dispersæ (a).

E

Non

v) Has inter, sed perperam, referri a Vossio, Instit. Oratt. L. III.
c. 7 p. 412, videas etiam illam TACITI orationem, qua, apud
FLAVIUM VOPISCUM in AURELIANI c. 41 legenda, ut antecesfor hic
fusus divis annumeraretur, svadebat.

x) Dio Cass. L. XLVI. versus finem,

y) Tacit. Annal. L. III. c. 76.

z) Plin. L. II. ep. I.

a) Idem L. IV. epp. 2, 7.

Non fore nobis in hoc opusculo sermonem de Vitarum Scriptoribus, sed de Oratoribus, id est de iis qui Laudationes a se scriptas non tantum legendas aliis obtulerint, sed in consensu justo adque audiendum congregato vere pronuntiarint, jam supra significatum deprehendent lectores; qua ergo ratione moti tacere etiam illas merito possemus chartas, quæ aut in solis rhetorum auditæ fuerunt scholis, aut non ut audiarentur, sed ut legerentur, scriptæ. Neque vero diffitendum propterea est, fuisse multorum & talium libellorum rationem haud alia fere re a veris panegyricis diversam, quam quod aut plane non aut loco parum splendido recitarentur; in primis cum & Vitarum istarum haud paucae nequaquam nudam tantum continerent rerum eo pertinentium narrationem, sed diligentius omnino ornarent eandem, atque ad insigniorem & operosiorem demortui laudem accommodarent: quam tamen aperte & coram multis pronuntiari, per temporum conditionem, non eset liberum. Umbratiles plane & solis ludi parietibus conclusæ putandæ sunt, quæ scriptæ a E. JULIO CÆSARE Triumviro, aut puero aut adolescentulo, memorantur (b), Herculis laudes; sed fuere Ipsiſus & alia duo, si minus ad laudem comparata, Demonstrativo tamen orationis generi annumeranda opuscula, Anticatones. Cum enim, CATONE Uticensi mortuo, æquasfet hunc ipsum CICERO, Laudatione scripta, cœlo (c), retrorsit eam CÆSAR, ut in se injuriosam, duplici talis nominis scripto, adjutus hoc in negotio peculiari HIRTII libello, quo vitia collegerat CATONIS, sed ipse ita reprehendens eundem, ut vel

no-

b) SVETON in Cæsare c. 56. *Inter antiquiores locus fere communis erant laudes Herculis;* HEYNE Opus. Acad. Vol. VI. p. 86.

c) CICER. Orat. c. 10 f. 35 Topic. c. 25 f. 94. de Divin. L. II. c. 1 f. 3. ad Attic. L. XII. epp. 40, 41. TACIT. Annal. L. IV. c. 34. GELL. L. XIII. c. 19. PLUTARCH. in Cæsare c. 77. in Cicerone c. 57.

nolens laudaret (d). Laudarant scripto CATONEM & M. FABIUS GALLUS (e), atque libro CÆSARI, ut videtur, opposito, cuius avunculus ille fuerat, M. JUNIUS BRUTUS, cui vero rescripsit deinde AUGUSTUS, sicutus tamen idem boni & viri & civis laudem Uticensi haud denegare (f). Hic porro, non contentus privigno suo DRUSO funebrem habuisse orationem, elogiumque ejus tumulo insculpendum versibus composuisse, etiam vitæ memoriam prosa scripsit oratione (g); & CLAUDIUS Imperator CICERONIS defensionem adversus C. ASINII GALLI iniquam censuram (h). Famigeratissimæ vero omnium sunt, desperitas inter, L. JUNII ARULENI RUSTICI in sublatum a NERONE FANNIUM PÆTUM THRASEAM (virtutis gloriæque veræ exemplar), HERENNIIQUE SENECIONIS in ejusdem THRASEÆ generum, HELVIDIUM PRISCUM, quem Italia ejecerat NERO, redire siverat GALBA, interfici jusfit VESPASIANUS, scriptæ editæque Laudationes, non illæ tantum auctoribus capitales, sed & Senatus consulto abolitæ atque in comitio & foro combusæ (i); superstes hodie dum JULII AGRICOLÆ vita a C. CORNELIO

E 2

LIO

d) CICERO in Topicis & ad Atticum II. cc. TACIT. & PLUTARCH. II. cc. QUINTILIAN. L. III. c. 7 f. 28. SVETON. in Cæsare c. 56. PLIN. L. III. ep. 12. GELL. L. IV. c. 16.

e) CICER. ad Div. L. VII. ep. 24.

f) SVETON. in Augusto c. 85. MACROB. Saturnal. L. II. c. 4. CATONEM adhuc vivum, edito libro (*Βιβλίων Βλασφημίας*) calumnias tus fuerat SCIPIO, POMPEJI Triumviri sacer; PLUTARCH. in Catone minore c. 83.

g) SVETON. Claud. c. 1.

h) Idem ibid c. 41.

i) TACIT. Annal. L. XVI. c. 21 sqq. 33 sqq. Agric. c. 2, 45. SVETON. in Nerone c. 37, in Domitiano c. 10. Dio Cass. LL. LXII°, LXVI, LXVII, PLIN. L. I. ep. 5. L. III. ep. 11. L. VII. ep. 19.

LIO TACITO genero, nec tamen nisi post DOMITIANI necem concinnata. At vere omnino Panegyricæ simulque Laudativæ fuerunt Orationes illæ, quibus, ex consuetudine institutoque vetere, prætores, cum prima habenda concione munus inerent, solebant etiam de majorum suorum laudibus memorare, quem morem revocatum suo tempore aliquando fuisse, TIBERIO-que vehementer placuisse legimus, nec tamen totæ in laudando sed, & præfertim cere, in agendis gratiis occupatae (k).

Laudandis vivis quoque iisque presentibus hominibus subministrare occasionem, præter causas jam supra dictas (adulationem nempe atque Græcorum exemplum), & illa potuit Judicialis Laudatio, qua sublevari reorum pericula crebro solebant (l): in primis cum non haberet ea semper nudam modo atque inornatam testimonii brevitatem (m), sed & nonnunquam, quemadmodum in M. SCAURI simili casu, permotionis multum atque lacrymarum (n). Nec in illo minus, de quo proxime diximus, aditialium a designatis magistratibus habendarum orationum more, inerat, idemque cum Laudationibus multum commune habens, gratiarum agendarum officium, quod quamvis

k) SVETON. in Tiberio c. 32. Cfr. CICER. Agrar. II. c. I f. I, PLUTARCH. in Æmilio c. 16, & SALLUST. Bell. Jugurth. c. 85.

l) Cfr. CICER. in Verrem V. c. 22 f. 57 sq. pro Balb. c. 18 f. 41, QUINTILIAN. L. III. c. 7 f. 2. SVETON. Aug. c. 56.

m) CICER. de Orat. L. II, c. 84 f. 341.

n) ASCONIUS PEDIANUS ad Orationem CICERO-NIS pro Scauro. Cfr. LIV. L. III. c. 12. Qui vero Laudatorum mos erat, is multo etiam magis erat & deprecantium saepe Patronorum f. Oratorum: quo ergo non potuit non fieri, ut e. g. CICERO-NIS illis pro M. MARCELLO, pro Q. LIGARIO, pro R. DEJOTARO &c, multum subinde in suppli-ces reos laudis inspergeretur.

vis a CLAUDIO, in provinciarum saltem praesidibus, abolidum (o), remansit tamen in ceteris, aut certe brevi revixit. Quid? quod firmatum etiam est, PLINIO (p) teste, *Senatus consulto, ut Consulis (honorem in se collatum adeuntis) voce, sub titulo gratiarum agendarum, boni Principes, quæ facerent, recognoscerent, mali, quæ facere deberent; quæ enim gratiae antea eligentium Quiritium concioni actæ fuerant, eas jam æque pollenti Principis nutui agi, haud sane minori jure, necessitate saepe etiam majore, oportebat.* Servati ex hoc genere, aut toti, aut qua partem saltem, sunt

1. C. PLINI CÆCILII SECUNDI, Suffecti Consulis, Panegyricus TRAJANO Imperatori dictus mense Septembri a, ab U. C. 853,
p. Chr.

o) Κατέδειξε (ο Κλαύδιος) τὸς αἰρετὸς (ἀρχοντας), μηδεμίαν οἱ χάριν ἐν τῷ συγεδεῖω γινώσκειν, ὅπερ κατὰ τὶς ἔθος ἐπόιεν εἴπων ὅτι Ὡχέτοις ἐμοὶ χάριν ἔχειν ὀφείλεσσιν, ὡσπερ ἐσπεριδαιχηκότες, αὐτὸν ἐγώ τετοι, ὅτι μοι τὴν ἡγεμονίαν προδύμως συνδιαφέρεσσι, καὶ ἀν με κατὰς ἀρέζωσι, πολὺ μᾶλλον αὐτὸς ἐπαινέσω. Dio Cass. L. LX. ad a. 795.

p) Paneg. c. 4 f. 1. Officium Consulatus injunxit mihi, ut Reipublicæ nomine Principi gratias agerem; Idem L. III. ep. 18. Civis & populares tui silere me non sinunt, nec patiuntur ut quisquam alias, auspiciatissimo die, apud te ac de te loquendi munus usurpet, quam is qui amplissimo sit præditus magistratus putant aliquid adjicere ad Splendorem laudum tuarum consulis nomen, & recte putant; adjicitur enim laudum dignitati honore laudantis; CLAUDIUS MAMERTINUS junior Gratiar. Act. Juliano c. 2. Nunc, quod diei hujus proprium, de Consulatu gratias agam; AUSONIUS Gratiar. Act. Gratiano. Etiam VIRGINIUS ille RUFUS, de quo supra, vocem præparabat, atturus in Consulatu Principi gratias; PLIN. L. II. ep. 1.

p. Chr. n. 100. Pronuntiatus is primum, ad rationem & loci & temporis, in Senatu; deinde per triduum & amicis Oratoris recitatus; eodem tempore amico alii, VOCONIO, censendus & emendandus mislus; tandemque spatioius atque uberioris comprehensus volumine (q). Panegyricos inter Romanos Veteres, siue uno complexu editos, primum & tempore & praestantia locum plerumque solet occupare, at seorsum quoque idemtideum recusus.

2. M. CORNELII FRONTONIS, Consulis a mensis Julii calendis a. ab U. C. 896, p. Chr. n. 143, per duos menses, susfecti, Panegyricus ANTONINO PIO Imperatori, Senatu, ut videtur, coram, recitatus, forteque & idem postmodum plenius elaboratus. Supersunt hujus tantum fragmenta, eaque nuper demum, ex codice Bibliothecæ Mediolanensis Ambrosianæ re-scripto, ab ANGELO MAIO in lucem prolatæ (r); de ipso vero Auctore id constat, iuise eum Cirtæ in Numidia natum, tradidisse Imperatoribus M. AURELIO PHILOSOPHO & L. VERO eloquentiam ipsamque forte philosophiam, tanta inclinuisse dicendi laude ut vel summis fuerit Oratoribus a multis vix non æquiparatus, ac præter consulatum & senatoriam dignitatem id quoque nactum fuisse honoris, ut statuam ei a Senatu petierit discipulorum ille senior (s).

3. CLAU-

q) PLIN. L. III. ep. 13, 18.

r) M. CORNELII FRONTONIS Opera inedita — — — — — invenit & illu-
stravit A. MAIUS, Mediol. 1815, 8:o.

s) GELL. N. A. L. II. c. 26. L. XIX. c. 8, 10, 13. JUL. CAPITO-
LIN. in M. Antonino c. 2, atque in Vero c. 2. M. AUREL. Τῷ
ἔισι ἐκύτοι L. I. c. 1 f. 11. EUMEN. Paneg. Constantio Cæsari c. 14
f. 2. AUSON. l. c. MACROB. Saturnal. L. V. c. 1. DIO CASS. L.
LXIX, LXXI,

3. CLAUDII MAMERTINI Junioris pro Consulatu Gratiarum Actio JULIANO AUGUSTO, habita a. ab U. C. 1115, p. Chr. n. 362. Tota superstes est, quemadmodum &

4. DECIMI MAGNI AUSONII ad GRATIANUM Imperatorem, discipulum, Gratiarum Actio pro Consulatu, quem gesit ille a. ab U. C. 1132, p. Chr. n. 379. Laudes se dicit Imperatoris perstringere tantum, nec tam prædicare quam prodere, habituros vero, qui istas esent dicturi, velut seminarium unde orationum suarum jugera compleant.

Genethliaci argumenti sunt

1. CLAUDII MAMERTINI senioris Panegyricus MAXIMIANO Augusto dictus, die urbis Romæ natali (XI Calend. Maji) a. p. Chr. n. 289 (in bis 1042), nec tamen in urbe ipsa, sed aut Augustæ Treverorum aut in alio quodam Galliæ oppido. Laudes, quas tali in primis die cum sollemni sacræ urbis religione jungendas esse existimavit, complectitur tum MAXIMIANI præsentis, tum absentis DIOCLETIANI, qui illum in imperii consortium adseiverat.

2. Ejusdem MAMERTINI Panegyricus Genethliacus MAXIMIANO eidem Imperatori dictus, fortasse Treveris, anno Romæ 1044 (p. Ch. 11. 291), tempore inter quinquennalia & decennalia interjecto. Absens etiam tum erat DIOCLETIANUS, sed cum utriusque Imperatorum natalis vitæ dies (^{t)} simul cele-

^{t)} De differentia inter natalem proprie sic dictum s. vitæ, natalem adoptionis s. Cæsareæ dignitatis, & natalem imperii s. dignitatis Augustalis, consuli meretur, post ÆLIUM SPARTIANUM in Hadriano c. 4, CHRIST. GOTTL. SCHWARZIUS in Prolegomenis ad hunc MAMERTINI Genethliacum §. 6. Cfr. & CICER. ad Att. L. III. ep. 20.

œlebraretur, utriusque denuo laudes una oratione prædicantur.

3. NAZARII Panegyricus CONSTANTINO *Augusto*, absenti, natali cæfareæ in filios CRISPUM atque CONSTANTINUM collatæ dignitatis die, calendis Martiis anni p. Chr. n. 321 (post urbem conditam 1074). Utrum vere habita hæc fuerit oratio, an scripta tantum sed Imperatori misa, dubitatur.

Epithalamius est Incerti Auctoris (EUMENIUM fuisse putant nonnulli, sed negat PIGHIUS) Panegyricus MAXIMIANO & CONSTANTINO, in celebritate hujus cum illius filia FAUSTA nuptiarum, Imperatoribus coram, Treveris a. p. Chr. 307 (urbis 1060) pronuntiatus,

Indefiniti magis vagique argumenti, sed laudum æque ut plurimum pleni, sequentes sunt, quos ergo solius temporis tenendo ordinem enumerabimus:

1. FRONTONIS, jam laudati, propter bellum in Britannia confectum, Laus data ANTONINO Imperatori, quam ab EUMENIO (u) commemoratam verum fuisse panegyricum, vix ullum est dubium; cum contra utrum PIO an MARCO dicatus is fuerit, eo ambigitur magis, quod in illa regione bellum ambo, & uterque quidem per legatos, gesferant (v). Referre tamen plerique interpretum ad Oratoris discipulum solent, at fundamento haud satis firmo. Ipsius laudationis nullæ supersunt reliquæ.

2. EUMENII, sacræ memoriae Magistri, ejusdemque Oratoriæ artis disciplinas in Mænianis Augustodunensium Scholis non

u) Paneg. Constantio Cæsari c. 14 f. 2.

v) JULIUS CAPITOLINUS in PIO c. 5, in MARCO c. 8.

non uno tempore docentis, in MAXIMIANUM Herculeum & DIOCLETIANUM, Laudatio: quæ quo anno dicta fuerit, eo ignoratur magis, quam non nisi ex alio ejusdem Oratoris Panegyrico (x) dictam eam fuisse constet; silentium vero suum quia diuturnum ipse appellat videtur, ea fuisse non multo post factam a. Romæ 1038 (Christianæ æræ 285) MAXIMIANI adoptionem pronuntiata.

3. Ejusdem EUMENII, Augustododunensem Scholarchæ, pro iisdem Scholis Bagaudica rebellione gravia damna passis, restaurandis Oratio, qua a CONSTANTIO CHLORO Cæfare petit, ut salarii sibi assignati, sexcenaque nummum millia efficientis, dimidiam saltem partem aut totam forte ad easdem reficiendas conferre ipsi liceret. Habita putatur hæc Oratio a. p. Chr. n. 296 (urbis 1049) coram Præfecto Galliæ Lugdunensis primæ RICCIO VARO, quem RICTIOVARUM vulgo appellant; at HEYNIO (y) magis placet eam ad sequentem referre annum & mox commemorando serius dictum existimare, quod tamen ipsi Orationis, de qua jam sermo est, initio non satis videtur conveniens, nec est communis aliorum opinioni.

4. Ejusdem EUMENII Panegyricus, Treveris, sub ejusdem anni finem vel frequentis initio dictus eidem CONSTANTIO Cæsari, post receptam, ALLECTO debellato, Britanniam. MAMERTINO aut incerto cuidam Auctori tributum alii volunt.

5. Fjusdem EUMENII, ut vulgo existimatur, Panegyricus CONSTANTINO Augusto, sed præsentibus etiam MAXIMIANO GALERIO atque MAXENTIO, imperii collegis, recitatus itidem

F

Tre-

x) CONSTANTIO Cæsari dicto c. I f. I, 3.

y) Opusc. Acad. Vol. VI, p. 103.

Treveris, die ejus urbis natali, a. Chr. 310, Romæ 1063. EUMENIO abjudicandus HEYNIO (z) videtur, ut illo indignus atque a liberali ipsius ingenio & ingenuo animo abhorrens; sed graviora sunt, quæ pro communi afferuntur sententia, argumenta. A laudibus incipit CONSTANTII CHLORI, quadriennium jam mortui.

6. Itidem EUMENII Gratiarum actio CONSTANTINO *Augu-*
sto, Flavienium (Augustodunensium, quæ civitas a gentilitio
Imperatoris nomine heic saltem Flavia transnominata) nomine,
dicta, eodem Imperatore præsente, itidem Treveris, sequente
anno, ob beneficia varia, sed in primis ob remissa annorum
plurium tributa.

7. Incerti Auctoris (NAZARIO-tribuendum conjiciunt PU-
TEANUS & HEYNE) Panegyricus, etiam CONSTANTINO *Augusto*
dictus Treveris a. Chr. 313 (urbis Romæ 1066), gratulatorius
& fere totam narrans bellum contra MAXENTIUM gesti, infli-
ctaque hunc ipsi clavis historiam, precibusque, quod novum
fuisse videtur, Jovem pro Principis incolumitate in fine com-
pellans.

8 — 11. Q. AURELI SYMMACHI in VALENTIANUM 1. duæ,
in filium ejus GRATIANUM una, atque in Senatum Romanum
pariter una, Laudationes, annorum aut ignotorum aut non
satis certorum, quarum, ut æque aliarum quattuor illustris hu-
jusce Scriptoris fragmenta, ex eodem quo plures FRONTONIS
reliquias codice nuper protulit laudatus jam ANGELUS MA-
IUS (a).

12. LA-

z) L. c. p. 106.

a) Q. AURELI SYMMACHI octo Orationum ineditarum partes — — in-
venit declaravitque A. MAIUS, Mediol. 1815, 8:o.

12. LATINI PACATI DREPANII Panegyricus THEODOSIO Augusto dictus, ipso Senatuque præsente, Romæ, anno, ut videtur, p. n. Chr. 329, urbisque 1142, aut, ut alii volunt, biennio postea, Imperatorem quidem universe, ut jam ante plerique, collaudans, sed in gratulandis ipsi victoriis contra raptorem regni MAGNUM MAXIMUM reportatis, præcipue occupatus, cum ejus præsertim rei gratia e patria sua Gallia Romam Orator ille advenisset.

13. MAGNI FELICIS ENNODII, Ticinensis, ut nonnulli volunt, Episcopi, Panegyricus; dictus THEODORICO, Ostrogothorum in Italia regi, hacque, ex narratione PROCOPII (b), appellatione ita contento, ut Imperatoris Romani nomen respueret, aut Mediolani aut Ravennæ, circa annum Christi 507 aut 508 (Romæ conditæ 1260 aut 1261), laudumque ita plenus, ut habendi occasionem & proximam peculiaremque causam eruere vix possis. Fatetur & ipse ingenue: Suscepi officium laudatoris.

Panegyricorum istorum vix non omnium jam hos, jam illos, sed numero plerumque duodenario, sub *Panegyricorum Veterum nomine*, collectionibus pluries repetitis ediderunt post restauratas litteras multi; quos inter HENR. STEPHANUS, ad similitudinem Atticæ illius præstantissimorum Oratorum Decades, appellavit recentiores istos atque Romana utentes lingua *Oratores Latino-Atticos*. At rectius omnino judicarunt illi, qui immane quantum abesse censentes ut possint hi Panegyrici cum summa Græcorum laude ullo modo conferri (c), ab

F 2

opti-

b) De bello Gothicō L. I. c. I.

c) Audebant tamen nonnunquam & illi ipsi suæ ætatis homines non civitate Atticos, sed eloquio, censere; EUMEN. pro restaur. Sch. c.
17 f. 4.

optimorum quoque Latinorum virtute permultum distare putant eosdem, & eos fere maxime, qui nostris fuere temporibus propiores. Quid singulo cuique, quid universis, debeatur aut laudis aut reprehensionis, in EUMENIO, MAMERTINIS, NAZARIO, PACATO, Epithalamique illius, & ejus qui recitatus post MAXENTII cladem fuit, Scriptoribus, duplice duodecim Panegyricorum Veterum censura, acerrime expendit Cel. HEYNE (d); quo vero gravissimo at fere necessario vitio plerique saltem laborarint, vel ipse jam innuerat PACATUS, his verbis: *Quin & illud me impulit ad dicendum, quod, ut dicerem, nullus adigebat. Non enim jam coacta laudatio & expressæ metu voces periculum silentii redimunt. Fuerit abierit.* que tristis illa facundie ancillantis necessitas, quum trucem dominum, auras omnes plausum publicorum ventosa popularitate captantem, mendax assentatio titillabat, quum gratias agebant dolentes, & tyrannum non praedicasse tyrannidis accusatio vocabatur: nunc par dicendi tacendique libertas, & quam promptum laudare Principem, tam tutum filuisse de Principe (e); at melioribus etiam Principibus adulabantur haud raro. Mireris in aulico homine, EUMENIO, minus fuisse, quam in reliquis illis Laudum Imperatoriarum praedicatoribus, adulationis; sed fuit tamen in illo quoque, praesertim si de Panegyrico CONSTANTINO Augusto dicto nihil dubites, satis superque, saltem talis, qualem

(d) Scripta est utraque a. 1805, recusaque in Opusculis Auctoris Academicis Vol. VI, p. 80—118.

(e) Panegyr. c. 2 f. 2 sqq. Similis fere est PLINII locus: *Abeant ac recedant voces illæ, quas metus exprimebat; nihil, quale antea, dicamus, nihil enim, quale antea, patimur; nec eadem de Principe palam, quæ prius, prædicemus, neque enim eadem secreto loquimur, quæ prius.* Panegyr. c. 2 f. 2. *Ab æ VITELLIO gratiae, consuetudine servitii;* TACIT. Hist. L. II, c. 71.

lem nolit vel ipse HEYNIUS hac nota eximere. Est quippe
 in illorum & magis sobriis divina liberalitas, providentia, sci-
 entia, mens, aures, vox, intelligentia æternæ mentis, verba,
 virtutum miracula, ortus, ~~expeditiones~~, & nescio quid non di-
 vinum; appellantur principes numina, domini nostri, humani
 genitris, omniumque urbium, nationum omnium domini, paren-
 tes generis humani, imperatores æterni, divinitas vestra, dei
 immortales, litteræ eorum atque epistolæ coelestes & sacrae;
 tribuitur ipsis fulmen (erat nempe DIOCLETIANUS cognomine
 JOVIUS, ut MAXIMIANUS HERCULEUS) & adoratio, felicitasque
 ita ut in laude potius quam in fatorum benignitate ponatur.
 Consonant his omnibus sequentia: aurea illa saecula, quæ non
 diu quondam Saturno rege viguerunt, nunc æternis auspiciis
Jovis & Herculis (DIOCLETIANI & MAXIMIANI) renascuntur (f);
 divino illi vestrae majestatis ortui sol æstivus incaluit, augusto
 fulgens luminis claritate quam cum originem mundi nascentis
 animavit, siquidem tunc, inter illa rerum tenera primordia, mo-
 deratus dicitur, ne noceret ardenter, nunc certasse creditur,
 ne majestate vestra videretur obscurior (g); vestra in orbem ter-
 rarum distributa beneficia prope plura sunt quam deorum (h);
Imperatoris nutum promissionemque totius mundi tremor sentit (i);
 & quæ sunt cetera. Inimiscere iis noluimus severius repre-
 hensum illud ad CONSTANTINUM: *imperium naescendo meruisti*,
 quia

f) Pro restaur. Scholis c. 18 f. 5. cfr. Paneg. Constantio Cæsari c. 4
 f. 1. Ludit in his nominibus æque irreligiose & MAMERTINUS se-
 nior Paneg. c. 11 f. 6. c. 13 f. 3 sq. Genethl. c. 3 f. 3 sqq. c.
 10 f. 5, & pluribus ad nauicam usque locis.

g) Paneg. Constantio Cæsari c. 2 f. 2.

h) Ibid. c. 4 f. 3.

i) Pro restaur. Scholis c. 15 f. 3.

quia de ejus, in quo legitur, Panegyrici (k) auctore dubium HEYNIUS movit; sed erit tamen quod posit tam ad hoc idem, quam ad alia quædam quadamtenus excusanda afferri. Mereri namque & promerere videntur PROPERTII (l) jam ævo & idem notare cœpisse quod consequi, quæ vis deinde latius adhuc invaluit; *divini* nomen, quin immo *dei*, tam apud Græcos quam Romanos adhæserat jam diu iis & personis & rebus, quæ in suo genere insigniter excellerent facerentque aliquid præclare, unde & ipsi Lacones, quem virum vehementer admirarentur, eum Σενῆς appellarunt (m); in *numinis* ac *providentiae* vocibus non quivis sensus est ab humana infirmitate alienus, audiuntque, apud LIVIUM (n), Campanorum legatis & a L. PAPIRII parte stantibus, Senatus consulta, Dictatorum edicta, numina; *domini* appellatio, TIBERII adhuc ætate ita invisa, ut is eam contumeliae haberet loco (o), mox a CALIGULA, deinde a DOMITIANO arrepta, sensim humana adeo, civilis & officiosa evasit, ut ne a TRAJANO quidem optimisque aliis Principibus recusaretur, ipsisque privatis hominibus toties tribueretur, quoties non succurreret nomen (p); ut taceamus fuisse jam diu Romam gentium dominam dictam; *aeternitatis*

ve.

k) Paneg, Constantino Augusto c. 3. s. I.

l) L. III. eleg. 23 v. 10.

m) PLATO in Menone p. 59, & ARISTOTELES Ethic. ad Eudem, L. VI. c. 4.

n) L. VII. c. 30, L. VIII. c. 34.

o) SYETON. in Tiberio c. 27. TACIT. Annal. L. II. c. 87. DIO CASS. L. LVII. ad a. 767.

p) SENECA, Epist. III. Id certe magis offendit, fuisse ministeria aulica *servititia* appellata, prædicarique ab EUmenio, Paneg, Constantino Aug. c. 23 s. I, *felicem suam servitutem*.

vero, antiquo epitheto (q), Romanæ urbi, rebus, opibus, populo, imperio, fuerat jam dudum arctissime implexa; felicitatem demum ipse sibi asseruerat jam Dictator ille notissimus L. CORNELIUS SYLLA (r), de eodem & POMPEJO Triumviro, adhuc vivis, praedicarat CICERO (s), Imperatorum primi M. AURELIUS ejusque filius COMMODUS inscribi numis siverant; & quid videri debebat illis temporibus aut nimium aut mirum, cum vel *Optimi Principis* titulus solo adoptionis jure in alios transiret (t)? At gravius offendunt & reliqua EUMENII, & aliorum sequentia: *debet honor vester divinis rebus æquari*; ne Jupiter quidem ipse tanta celeritate faciem coeli sui variat, quam facile tu, *Imperator*, togam prætextam sumto thorace mutasti; a multis jam Jæculis Italia est gentium domina gloriæ vetustate, sed Pannonia (quia scilicet MAXIMIANUS Pannonius erat) virtute; vos imperium non terræ sed coeli regionibus terminatis; non invenio ex omni antiquitate quod comparem vobis, nisi Herculeæ gentis exemplum, nam ille quidem *Magnus ALEXANDER* jam mihi humilis videtur; Imperator noster addit ad tempus, quod otio suo detrahit, nihil somno, nihil epulis, nihil otio tribuit; os tuum divinis assatibus consecratum; tu omnibus humanis vittis absolutus & liber; neque ego L. BRUTI & P. VALERII, qui primi, exactis regibus, potestate annua civibus præfuerunt,

q) Antiquissimum exemplum erit forte id, quod attulit LIVIUS L. II. c. 44; si vero Principum quis non tribui sibi patretur, sed ipse arrogaret æterni vocabulum, vitio id versum illi fuisse, documentum est apud AMMIANUM MARCELLINUM L. XV. c. 1. CONSTANTIUS II.

r) PLUTARCH. in Sylla c. 67. PLIN. H. N. VII. 44.

s) Orat. pro Roscio Amerino c. 8 f. 22. pro Lege Manilia c. 10 f. 28. c. 16 f. 47 sq.

t) PLIN. Panegyr. c. 88 f. 4 sqq. coll. c. 2 f. 7.

fuerunt, consulatum nostro anteponendum puto: illi potestatem consulariem per populum acceperunt, nos per JULIANUM recipimus (sunt hæc omnia MAMERTINORUM); cedat tibi non recentium sacerdorum modo, sed totius memoriae vetustas; gloria tua humanum modum supergressa est; solita obsecundare coepitis tuis divinitas (NAZARII); tibi Deus consors; majestatis tuae particeps Deus; unus ille THEODOSIUS divinitus exsilit, in quo virtutes simul omnes vigerent, quæ singulæ in omnibus prædicantur; te semper ultra omnes retro principes laudari oportuit (PACATI); tu potes imperium donare, non potes non habere; te progeniem esse Herculis MAXIMIANUS non adulatioñibus fabulosis, sed æquatis virtutibus comprobavit; habes profecto aliquod cum illa mente divina, CONSTANTINE, secretum, quæ, delegata nostri diis minoribus cura, uni se tibi dignatur ostendere; cum nimio rapereris ardore, in media hostium tela deveneras, & nisi viam tibi cœribus aperuisses, spem totius generis humani & vota deceperas; tua ex vita omnium fata pendent; te, summe rerum sator (Jupiter), oramus & quæsumus, ut hunc in omnia sæcula principem serves: parum est enim optare tantæ virtuti tantæque pietati, quem longissimum habet vita, progressum, fac igitur, ut, quod optimum humano generi dedisti, permaneat æternum, omnesque CONSTANTINUS in terris degat atates (Incertorum); tu Pontifex Maximus Deo participatus; tibi coepit Deus debere; antiquis elegantia sententiæ antecessisti; vincis in MENELAO regiam dignationem, in ULINE prudentiam, in NESTORE senectutem; quis hæc verba te docuit? ego (præceptor ipse GRATIANI) tam propria & latina nescivi; abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quæ, si rerum natura patetur, adscribi sibi voluisse antiquitas (AUSONII); felicitas est plena dos principis, omni honore augustior; simulaclis, poëtae, grandia, sed fateri vos convenit, præsentem dominum gesisse priora (ENNODII). De cetero terfa in vix non omnibus & ultra spem opinionemque pura Panegyricorum horum latinitas est:

est: ideo potissimum, credo, quod imitandos sibi proposuerant, ante omnes, CICERONEM & PLINIUM; sed traxerunt tamen, plus minus, ex saeculi sui indole rubiginem, in primis quoties conarentur eosdem & probatisimos reliquos meliorum ætatum scriptores non attingere, sed superare. Exemplo esse poterunt sequentia. Vixum aliquando erat JULII CÆSARIS illud: *veni, vidi, vici* (u); idem ita extulit EUMENUS (v): *statim itaque Gallias tuas, Cæsar, veniendo fecisti*. Appellarat VIRGILIUS (x) Britannos *penitus toto divisos orbe*, HORATIUS (y) *ultimos orbis*; sunt iudicem PACATO (z) *orbis exules*. Sunt etiam, praeter jam nominatos, nonnunquam putidi (ut AUSONII ille in GRATIANUM) in nominibus lusus, accumulan- turque idemtidem sententiae, anthitheses & plurifariam quæsita acumina; sed talia multa ne nosmet quidem ipsi audire vel hodie prorsus desivimus.

Panegyricorum Veterum numero JÄGERUS (a), & post eum HEYNE (b) intulerunt quoque FLAVI CRESCONII CORIPPI, Africani, de Laudibus JUSTINI Augusti, Minoris seu Secundi, quattuor Libris comprehensum Carmen; itemque Ille CORIPPI ejusdem, in ejusdem Imperatoris laudem, carmine itidem

G

scri-

u) SVETON. in Cæsare c. 37.

v) Paneg. Constantio Cæsari c. 6 f. 1.

x) Bucol. I. v. 67.

y) L. I. od. 35 v. 29 sq.

z) C. 23 f. 3.

a) Panegyricc. Vett. T. II. p. 479 — 592.

b) L. c. p. 114 — 117.

scripti, sed ut titulus præ se fert, Panegyrici fragmentum versuum quadraginta novem (quod tamen potius pars est Præfationis eidem JUSTINO misæ), & in laudem ANASTASII, Quæstoris atque Magistri, brevius, quinquaginta & unius versuum Carmen: quorum scripta singula fuerunt posteriore saeculi post Christum natum dimidio. Intulerunt & alii (c) P. OPTATIANI PORPHYRIT ad CONSTANTIUM II. Panegyricum; scriptum illum paullo ante saeculi post Christum quarti medium. Nolumus nos hoc consilium ex eo refellere, quod majus CORIPPI carmen appellari H̄EYNE (d) infamæ adulatio[n]is famelici hominis opus mere rhetoricum, metrice redditum, nulla fere dote se commendans, & PORPHYRII ERNESTI (e) laboriosissimum opus, verbis, qui sint, per acrostichides & similes lusus, difficilibus nungis accendi: sed cum neutrum publice, nedum in panegyri pronuntiatum fuerit, immo ne quidem, ut pronuntiaretur, scriptum (nondum enim mos erat orationes proclamare versu conceptas), nec ab oratoribus, sed a poëtis compositum; non erunt illa, quantumvis Panegyricorum aut Panegyrum nomine nonnunquam insignita, magis ad Panegyricos veros referenda, quam ALBITI TIBULLI ad M. VALERIUM MESSALAM Carmen, quam PEDONIS ALBINOVANI ad LIVIAM Augustam Elegia s. Consolatio de morte DRUSI senioris, quam LUCANI (alii OVIDIO aut SALEJO BASSO, immo & VIRGILIO, tribuunt) ad CALPURNIUM PISONEM Epistola s. Carmen Panegyricum, quam HADRIANI Imperatoris in laudem PLOTINÆ Imperatricis versus (f), quam

c) Sic WACHLER, Handbuch der allgemeinen Geschichte der literarischen Cultur p. 204.

d) L. c. p. 115.

e) J. A. FABRICI Biblioth. Latin. Lips. 1774. T. III. p. 246.

f) DIO CASS, L. LXIX.

quam CLAUDIANI in PROBINI & OLYBRII fratribus, inque MALE
LII THEODORI consulatus, pariterque in consulatum HONORII
Augusti tertium, quartum & sextum Panegyres, atque in u-
xorem STILICHONIS SERENAM laudes, quamque SIDONII APOLLINARIS
Panegyres in ANTHEMIUM Augustum, in JULIUM MAJORIUM,
atque in Sacerdotum suum. Nihilo minus tamen id fal-
tem ex CORIPPO (g) discitur, in consulatu a JUSTINO a. p. Chr.
n. 540 inito, multos in Constantinopolitano hippodromo pro-
nuntiatos fuisse veros Panegyricos.

g) L. IV, v. 154 sqq.